

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*Tefilah:
For or
Against?*

Rebbetzin Peshi Neuburger
טז' אדר א' תשע"א • February 20, 2011

(1) בראשית רבה (ב:ג)

"טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו" (תהלים קמה:טו)
 אמר ר' לוי: טוב ה' לכל ורחמיו על הכל – שהם מעשיו...
 רבי יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר טוב ה' לכל ומרחמיו הוא נותן לבריותיו, רבי תנחומא ורבי אבא בר אבין בשם רב אחא למחר שנת בצורת באה והבריות מרחמין אלו על אלו והקב"ה מתמלא עליהן רחמים.
 ביומי דר' תנחומא היו צריכין ישראל לתענית. באו אצלו, אמרו לו: רבי, גזר תענית! גזר תענית. יום ראשון, יום שני, יום שלישי – ולא ירד מטר. נכנס ודרש להם. אמר להם: בני – התמלאו רחמים אלו על אלו והקב"ה מתמלא עליכם רחמים! עד שהם מחלקים צדקה לענייהם, ראו אדם אחד נותן מעות לגרושתו. אמר [ר' תנחומא] לו: מה היא לך זו? אמר לו: גרושתי היא. אמר לו: מפני מה נתת לה מעות? אמר לו: רבי – ראיתי אותה בצרה ונתמלאתי עליה רחמים! באותה שעה הגביה ר' תנחומא פניו כלפי מעלה ואמר: רבון כל העולמים – מה אם זה שאין לה לזו עליו מזונות, ראה אותה בצרה ונתמלא עליה רחמים, אתה שכתוב בך "רחום וחנון ה'" ואנו בני ידידך, בני אברהם, יצחק, ויעקב – על אחת כמה וכמה שתמלא עלינו רחמים!! מיד ירדו גשמים ונתרוה העולם.

(2) ספר החסידים

... אבל מפני שישראל ערבים זה לזה (שבועות לט.) לכך כשצער בא על אחד חייבים כולם להצטער ולהתפלל שנ' (תהלים לה:יג) 'ואני בחלותם לבושי שק'... ואם לא היה מתפלל היה חוטא שנ' (ש"א יב:כג) 'גם אנכי חלילה לי מחטוא לה' מחדול להתפלל בעדכם.'
 מי שאינו מעלה על הלב את צער חברו ועלבונו אינו נענה: לכך תקנו את התפילות ואת התחינות בלשון רבים.

(3) תלמוד בבלי – מס' ברכות (י.)

הנהו בריוני דהוו בשבבותיה דרבי מאיר והוו קא מצערו ליה טובא, הוה קא בעי רבי מאיר רחמי עלויהו כי היכי דליתמו. אמרה ליה ברוריא דביתהו: מאי דעתך? - משום דכתיב: (תהלים ק"ד) יתמו חטאים, מי כתיב 'חוטאים'?!
 'חטאים' כתיב! ועוד, שפיל לסיפיה דקרא: "ורשעים עוד אינם", כיון דיתמו חטאים – ורשעים עוד אינם? אלא, בעי רחמי עלויהו דלהדרו בתשובה – "ורשעים עוד אינם." בעא רחמי עלויהו והדרו בתשובה!

(4) תלמוד בבלי – מס' ברכות (ז.)

...ומי איכא רתחא קמיה דקודשא בריך הוא? אין, דתניא "וקל זועם בכל יום". וכמה זעמו? – רגע. וכמה רגע? – אחד מחמשת רבוא ושמונת אלפים ושמונה מאות ושמונים ושמונה בשעה*... ואין כל בריה יכולה לכון אותה שעה...
 1/58,888

ההוא מינא דהווא בשבבותיה דרבי יהושע בן לוי, הוה קא מצער ליה טובא בקראי. יומא חד שקל תרנגולא ואוקמיה בין כרעיה דערסא ועיין ביה, סבר: כי מטא ההיא שעתא – אלטייה. כי מטא ההיא שעתא ניים. אמר: שמע מיניה לאו מאורח ארעא למעבד הכי, "ורחמיו על כל מעשיו" כתיב...

(5) רמב"ם – הל' ברכות (ב:?)

בימי רבן גמליאל רבו האיקורסין בישראל והיו מצרין לישראל ומסיתין אותן לשוב מאחרי השם. וכיון שראה שזו גדולה מכל צרכי בני אדם עמד הוא ובית דינו והתקין ברכה אחת שתהיה בה שאלה מלפני ה' לאבד האפיקורסין וקבע אותה בתפלה כדי שתהיה ערוכה בפי הכל. נמצאו כל הברכות שבתפלה תשע עשרה ברכות.

(6) תלמוד בבלי – מס' ברכות (כח:)

תנו רבנן: שמעון הפקולי הסדיר שמונה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה. אמר להם רבן גמליאל לחכמים: כלום יש אדם שיודע לתקן ברכת המינים? עמד שמואל הקטן ותקנה....

(7) משנה אבות פרק ד:יט

שמואל הטקן אומר: בנפל אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לך, פן יראה ה' ורע בעיניו והשיב מעליו אפן.

(8 משלי (כז:יז-יח))

(יז) בְּרִזְלֵךְ בְּבִרְזֹל יָחַד וְאִישׁ יָחַד פְּנֵי רַעְהוֹ: (יח) נִצַּר תְּאַנְהָ יֵאָכֵל פְּרִיָּהּ וְשִׁמְרֵךְ אֲדָנִי יִכְבֹּד:

(9 ברכת המלשינים)

ולמלשינים אל תהי תקוה וכל הרשעה כרגע תאבד וכל אויבך מהרה יכרתו. והזדים מהרה תעקר ותשבר ותמגר ותכניע במהרה בימינו. ברוך אתה ה' שבר אויבים ומכניע זדים.

And for slanderers let there be no hope, and may all evil perish instantly, and may all Your enemies speedily cease to be. And may You speedily uproot, break, destroy, and humble those who sin with evil intent, speedily and in our days. Blessed be You G-d, Who breaks enemies and humbles those who sin with evil intent.

(10 תהלים (פרק ט'))

(א) מְזִמּוֹר לְדָוִד הָבִי לִי קֶבֶד בְּיָמֵי אֱלֹהִים הָבִי לְהַ' כְּבוֹד וְעַ' ז': (ב) הָבִי לְהַ' כְּבוֹד שְׁמוֹ הַשְׁתַּחֲוֶי לְהַ' בְּהַדְרַת קִ' דָּשׁ: (ג) קוֹל הַ' עַל הַמַּיִם אֶל הַכְּבוֹד הַרְעִים הַ' עַל מַיִם רַבִּים: (ד) קוֹל הַ' בְּפִי הַ' קוֹל הַ' בְּהַדְרַת: (ה) קוֹל הַ' שִׁבְרֵי אֲרָזִים וְיִשְׁבַר הַ' אֶת אֲרָזֵי הַלְבָנוֹן: (ו) וַיִּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וְשָׁרִי'ן כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים: (ז) קוֹל הַ' חִצָּב לְהַבּוֹת אֵשׁ: (ח) קוֹל הַ' יְחִיל מִדְבַר יְחִיל הַ' מִדְבַר קָדְשׁ: (ט) קוֹל הַ' יְחִלֵּל אֵילוֹת וַיִּחַשׁ'ף יַעֲרוֹת וּבַהֲיִכְלוֹ כָּלוּ אֵ' מֵרַ כְּבוֹד: (י) הַ' לְמַבּוּל יִשָּׁב וַיִּשָּׁב הַ' מְלַךְ לְעוֹלָם: (יא) הַ' עַ' ז' לְעַמּוֹ יִתֵּן הַ' יִכְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

(11 דברים (פרקים ו', יא')): במדבר (פרק טו)

(ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַ' אֵל הַיְהוָה הַ' אֶחָד: (ה) וְאַהֲבַת אֵת הַ' אֵל הַיְהוָה כָּכֵךְ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מַאֲדְךָ: (ו) וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְנֶךָ הַיּוֹם עַל לְבָבְךָ: (ז) וְשָׁנַנְתָּם לְבָבְךָ וְדַבַּרְתָּ בָם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלֶכְתְּךָ בְּדַרְכְּךָ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: (ח) וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדְךָ וְהָיוּ לְטֹפֹת בֵּין עֵינֶיךָ:

(יג) וְהָיָה אִם שָׁמַעַתְּ שְׁמִיעַתְּ אֶל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְנֶךָ הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֵת הַ' אֵל הַיְהוָה וּלְעֲבֹדוֹ כָּכֵךְ לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם: (יד) וְנָתַתִּי מִטֶּר אֲרָצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ וְאֶסְפֶּת דְגַנְךָ וְתִירֶךָ וַיִּצְהַרְךָ: (טו) וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לְבַהֲמֹתֶיךָ וְאֶכְלֵת וְשִׁבְעֵת: (טז) הַשְּׁמֵרוּ לְכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם וְסָרְתֶם וְעַבַדְתֶּם אֵל הַיָּם אַחֲרֵיהֶם וְהַשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: (יז) וְחָרָה אַף הַ' בְּכֶם וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מִטֶּר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ וְאֶבְדַתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר הַ' נָתַן לְכֶם: (יח) וְשָׁמַתֶּם אֶת דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֶת לְאוֹת עַל יָדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: (יט) וּלְמַדְתֶּם אֶת לְאוֹת עַל לְבַבְכֶם לְדַבַּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלֶכְתְּךָ בְּדַרְכְּךָ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: (כ) וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֵיךָ: (כא) לְמַעַן יִרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע הַ' לְאַבְרָם תִּיכֶם לְתַת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ:

(לו) וַיֹּאמֶר הַ' אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (לח) דַּבֵּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל כַּנְּפֵי בְגָדֵיהֶם לְדֹר וָדֹר וְנִתְּנוּ עַל צִיצִית הַכְּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: (לט) וְהָיָה לְכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת הַ' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִחַרְוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם זֵנִים אַחֲרֵיהֶם: (מ) לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתַי וְהָיִיתֶם קִדְּשִׁים לֵאלֹהֵי הַיְהוָה: (מא) אֲנִי הַ' אֵל הַיְהוָה אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהָיִית לְכֶם לֵאלֹהֵי הַיָּם אֲנִי הַ' אֵל הַיְהוָה:

(12 עיון תפלה (ר' י.צ. מקלנבורג))

"לשון אבדה וכריתתה שבירה ומיגור הנאמר כאן אין ענינם הכליון וההשחתה לגמרי, כי אין להתפלל שימותו החוטאים רק החטאים, והראיה שאמר אחר כך 'ותכניע'. אבל:

יאבדו	ותבטיל	ואבד כל חזון (יחזקאל יב:כב)
יכרתו	יפסקון	ואל יכרת מהם עבד (יהושע ט:כג)
תעקר	תמנע מהם התנועה	ואת סוסייהם תעקר (יהושע יא:ו)
תשבר	שיהיו שבורי לב בל יתגאו להרשיע	ושברתי את גאון עוזכם (ויקרא כו:יט)
תמגר	תפילים ותורידם ממעלת החשיבות	ויפל רכבו אחור (בראשית מט:יז) (תרגומו:וימגר)

(13) מתוך תשובת החתם סופר (או"ת קסו')

...כי דרך להעמיד מליץ בין מלך להדיוט כשאין ההדיוט חשוב לפני המלך, או אינו יכול להטעים דבריו כראוי, ויען כי ישראל לפני מלאכי השרת ואינם צריכים מליץ לפני אוהבם ית"ש, והוא מקבל בסבר פנים יפות אפילו בלשון העגלים... אם כן המליץ הלז אינו אלא קטנות אמונה חלילה... אך כל ישראל שותפים וגוף אחד ונפש אחד וכשאחד מצטער גם חברו מרגיש ועמו מצער ועל דעה זאת המתפלל על חברו צריך שיחלה עצמו עליו – שיראה כאלו גם הוא חולה. וכיון ששניהם בצער, טוב שיכנס הראש משיכנס הרגל... הת"ח הוא הראש והמצטער שהוא עתה שרוי בדין הוא בבחינת רגל... טוב להכניס הראש כיון ששניהם בעלי דברים ולא במליץ בעד אחר... כל המתפלל בעד חברו וצריך לאותו דבר נענה תחילה

(14) יחזקאל (פרק יב')

(כא) ויהי דבר ה' אלי לאמר: (כב) בן אדם מה המשל הזה לכם על אדמת ישראל לאמר יארכו הימים ואבד כל חזון: (כג) לכן אמר אליהם כה אמר אדני ה' השבתי את המשל הזה ול' אמשלו א' תו עוד בישאל פי אם דבר אליהם קרבו הימים ודבר כל חזון: (כד) פי ל' א' יהיה עוד כל חזון שוא ומקסם חלק בתוך בית ישראל: (כה) פי אני ה' אדבר את אשר אדבר דבר ויעשה ל' א' תמשך עוד פי בימיכם בית המרי אדבר דבר ויעשיתו נאם אדני ה': פ (כו) ויהי דבר ה' אלי לאמר: (כז) בן אדם הנה בית ישראל א' מרים החזון אשר הוא ח' זה לימים רבים ולעתים רחוקות הוא נבא: (כח) לכן אמר אליהם כה אמר אדני ה' ל' א' תמשך עוד כל דברי אשר אדבר דבר ויעשה נאם אדני ה': ס

(15) יהושע (פרק ט')

(כב) ויקרא להם יהושע וידבר אליהם לאמר למה רמיתם א' תנו לאמר ר' רחוקים אנהנו מכם מא' ד' נאתם בקרבנו י' שבים: (כג) ועתה ארורים אתם ול' א' יפרת מכם עבד וח' טבי עצים נש' אבי מים לבית אל ה': (כד) ויענו את יהושע וי' אמרו כי הגד הגד לעבדיך את אשר צוה ה' אל ה'יך את מ' ש' עבדו לתת לכם את כל הארץ ולהשמיד את כל י' שבי הארץ מפניכם ונירא מא' ד' לנפש תינו מפניכם ונעשה את הדבר הזה: (כה) ועתה הננו בידך פטוב וכישר בעיניך לעשות לנו עשה: (כו) ויעש להם כן ויצל אותם מיד בני ישראל ול' א' הרגום: (כז) ויתגם יהושע ביום ההוא ח' טבי עצים נש' אבי מים לעדה ולמזבח ה' עד היום הזה אל המקום אשר יבחר: פ

(16) יהושע (פרק יא')

(א) ויהי פש' ע' יבין מלך חצור וישלח אל יובב מלך מדון ואל מלך שמרון ואל מלך אכשף: (ב) ואל המלכים אשר מצפון ב'הר וב'ערכה נגב כנרות וב'שפלה וב'נפות דור מים: (ג) הפנעני ממזרח ומים והאמ' ר' והחתי והפרזי והיבויסי ב'הר והחתי תחת חרמון בארץ המצפה: (ד) ויצאו הם וכל מחניהם עמם עם רב כחול אשר על שפת הים לר' ב' וסוס ורכב רב מא' ד': (ה) וינעדו כ' ל' המלכים האלה ויב' או ויחננו יחדו אל מי מרום להלחם עם ישראל: פ (ו) וי' אמר ה' אל יהושע אל תירא מפניהם פי מחר כעת הז' את אנ' כי נתן את כלם חללים לפני ישראל את סוסייהם תעקר ואת מרכב תיהם תשורף באש:

(17) ויקרא (פרק כו, פר' בחקתי)

(יד) נאם ל' א' תשמעו לי ול' א' תעשו את כל המצוות האלה: (טו) נאם ב'חק' תי' תמאסו נאם את משפטי תגעל נפשכם לבלתי עשות את כל מצותי להפרכם את בריתי: (טז) אף אני אעשה ז' את לכם והפקדתי עליכם כהלה את השחפת ואת הקדחת מכלות עינים ומדיב' תנפש וזרעתם לריק וזרעכם ואכלהו א' וביכם: (יז) ונתתי פני בכם ונגפתם לפני א' וביכם ורדו בכם ש' נאיכם ונסתם ואין ר' דף אתכם: ס (יח) נאם עד אלה ל' א' תשמעו לי ונספתי ליסרה אתכם שבע על חט' אתיכם: (יט) וישברתי את גאון עיניכם ונתתי את שמכם ככרזל ואת ארצכם כנחשה: